

Engelliler Konfederasyonu Tarihçesi

Kuruluş sürecinde mücadele

2007 ile başlayıp 2011 yılındaki ikinci olağan genel kurula kadar devam eden kuruluş süreci, yeni bir örgütlenme sürecine girmenin yarattığı coşku ve uzunca bir süre engelli kitlesinin üzerine ölü toprağı serpilmiş olmasının yarattığı uyuşturucu etkiyi dağıtma azmiyle önemli eylem ve etkinliklere tanık olmuştu. Anıtkabir’den Başbakanlığa yürüyüş, iki yıl üst üste kitlesel TBMM çıkarmaları, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Meclis Başkanı ve ilgili bakanlarla sık sık yapılan görüşmeler, elde edilen kazanımlar, 2908 sayılı eski Dernekler Kanunu’nun Türkiye Sakatlar Konfederasyonu’na sağladığı tekelin kırılması ve Konfederasyonumuzun kamuoyu ve siyaset kurumu karşısında hak ettiği yeri alması için sürdürülen mücadele, 12 Eylül 2010 yılında referanduma sunulan yeni Anayasa değişikliklerine karşı pozitif ayrımcılık yanılması ve engelli haklarının başlıca güvencesi olan yönetsel yargı üzerinde kurulmak istenen devlet vesayetine karşı sürdürülen kampanya, engelli haklarının yargı yoluyla izlenmesi gibi etkinlikler engelli kitlesinde moral yükselmesini ve Konfederasyonumuza karşı güvenin artmasını sağladı.

Güçlenme

2011’den 2014 yılı başına dek devam eden 2. Olağan Genel Kurul sonrası dönemde Konfederasyonumuzun meşruluğuna ilişkin İl Dernekler Müdürlüğünce açılan davaların yarattığı bir durgunluk ve moral bozukluğu yaşanmışsa da bu davaların kazanılması sonrasında yeniden toparlanma ve ayağa kalkma sürecine girildi. Bu dönemde engellilere yönelik mevzuatın geliştirilmesi ve Anayasa Uzlaşma Komisyonu nezdinde engellilere ilişkin Anayasal taleplerimizin kabul ettirilmesi çabaları, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliğinin hazırlanması ve Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonlarına her iki konfederasyondan ikişer temsilci verilmesinin sağlanması, yaklaşan savaş tehlikesine dikkat çeken gösterilen dönemin başlıca başarılı etkinlikleriydi.

Anayasa değişikliği sürecinde Konfederasyon’un kamuoyunda seslendirdiği ve kabul edilmesi için baskı gücü kurduğu talepleri burada bulabilirsiniz.

Engelliler Konfederasyonu,

- İstihdamdan sağlığa, eğitimden örgütlenmeye kadar pek çok konuda engellilerin desteklenmesi ve karar süreçlerine katılımının artırılması yönünde yürüttüğü savunuculuk faaliyetlerinin alanını her yıl genişletti, savunuculuk araçlarını çeşitlendirdi.
- Engellilerin bağımsız yaşam ve erişilebilirliğe ilişkin taleplerinin yasa koyucu ve uygulayıcılara iletilmesinde köprü görevi gördü.
- Değişen toplumsal ve ekonomik koşullara göre engelli haklarının iyileştirilmesi için kamu kurumlarıyla müzakereler yaptı, baskı gücü oluşturdu.
- Yerel, ulusal ve uluslararası engelli örgütleriyle ağlar kurdu, uluslararası insan hakları mekanizmalarının etkin kullanımını ve izleme faaliyetlerini teşvik etti.
- Engellilerin insan hakları ihlallerine dikkat çeken eylemler ve etkinlikler düzenledi, geleneksel basını ve sosyal medyayı etkin olarak kullandı.

- Ülke genelinde engelli örgütlenmesinin yayılması ve güçlenmesi için tüm illerde çalışmalar yaptı, yerel örgütlerin savunuculuk ve iletişim kapasitesinin gelişmesine destek oldu.
- Çalışma konularıyla gündem yarattı, ülke içi ve dışında engellilerin gündemini yakından izledi, yeni öğrenmeleri, kazanımları ve alandaki gelişmeleri kendi ağıyla paylaşmaktan hiç vazgeçmedi.
- Engelli hareketinin belleğinin oluşmasına katkıda bulunan yayınlar çıkardı.

Projeler

İlk kapsamlı projemiz olan “Engellilere Karşı Ayrımcılıkla Mücadele: Savunu ve İzleme Projesi”, uygulaması 2011-2014 döneminde başladı. 2017 yılı sonuna dek devam eden süreç ise hem projelerin hem değişik türden etkinliklerin hem de eylemlerin sayıca ve nitelikçe artmasına tanıklık etti. Bu dönemde “Engellilere Karşı Ayrımcılıkla Mücadele: Savunu ve İzleme Projesi” başarıyla tamamlandığı gibi “Eğitim ve Kültürü Paylaştır Yurttaşları Kaynaştır” adıyla bir de Ulusal Ajans projesi gerçekleştirildi. “Engelleri Konuşarak Aşalım” başlıklı bir Avrupa Birliği projesi de yine bu dönemde başlayan önemli çalışmalardan biriydi. Bu dönemde proje yürütme kapasitesi güçlenen Engelliler Konfederasyonu, bu birikimini engelli hareketinin ihtiyaçları ve öncelikleri doğrultusunda daha ileri çalışmalara dönüştürme gayretine girdi. 14-15 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul’da düzenlediği “Hak Temelli Mücadele ve Engelli Örgütlenmesi: Dünden Yarına Arayışlar Çalıştayı” bu anlamda bir dönem noktası oldu. Çalıştayın sonuç bildirgesine de yansıyan öneri ve ihtiyaçlar dikkate alınarak bir proje geliştirildi. Avrupa Birliği’nden mali destek almaya hak kazanan 42 aylık “Aktif Yurttaşlık Hakkımızdır: Türkiye Engelliler Meclisine Doğru” projesi böyle doğdu.

■ “Engellilere Karşı Ayrımcılıkla Mücadele: Savunu ve İzleme Projesi”

Merkezi Finans ve İhale Birimi tarafından Engellilerin Toplumsal Entegrasyonu çerçevesinde desteklenen bu proje Ağustos 2013’te başladı, 14 Ağustos 2014 tarihinde tamamlandı. Proje sonucunda engelliler alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara yol gösterici nitelikte Referans Politika Belgesi Kitabı hazırlandı, iki bin adet bastırılıp dağıtıldı.

■ “Eğitim ve Kültürü Paylaştır Yurttaşları Kaynaştır Projesi”

Ankara ve Diyarbakır arasında dayanışmayı ve kültür paylaşımını amaçlayan proje Ankara Kalkınma Ajansı ve Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından desteklendi. Her iki şehirde engelliler ve ailelerinden oluşan 60 kişilik gruba iletişim becerileri eğitimi verildi, kültürler arasında diyalogun güçlendirilmesi hedeflendi.

■ “Engelleri Konuşarak Aşalım Projesi”

Engelliler Konfederasyonu, Çalışma Bakanlığı tarafından koordine edilen Dezavantajlı Grupların Toplumsal Entegrasyonu ve İstihdam Edilebilirliği Hibe Programı çerçevesinde hazırladığı bu proje 20 Ekim 2016 tarihinde başladı. Proje kapsamında Elazığ, Batman, Mersin, Bursa, İstanbul, Kayseri ve Amasya illerinde 140 engelliye 27’şer gün süren Çağrı Merkezi Operatörlüğü eğitimleri verildi. Ayrıca, her ilde beşer gün süreyle Engelli Hakları, Toplumsal Cinsiyet, Demokrasi, Sivil Toplum ve Örgütlenme başlıkları altında eğitimler düzenlendi.

■ “Aktif Yurttaşlık Hakkımızdır: Türkiye Engelliler Meclisine Doğru Projesi”

Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle Aralık 2017'de başlayan proje kapsamında 54 ilde engelli örgütleri, yerel yönetimler, ilgili kurumlar ve üniversitelerin katılımıyla İl Engelli Meclisleri kuruldu. Haziran 2021'de tamamlanacak projenin tüm faaliyetlerini www.turkiyeengellimeclisi.org.tr adresinden takip edebilirsiniz.

Toplantılar

◆17-19 Ekim 2014 tarihleri arasında Türk Tanıtma Fonu'nun Desteğiyle “1. Uluslararası Engellilerin İstihdamı Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Önerileri Kongresi” düzenlendi. Bu kongreye ülke içi ve dışından sunulan 33 bildiri mürekkep baskı, sesli nüsha ve kabartma olarak basıldı. Bu kitap hakkında ayrıntılı bilgiyi Yayınlarımız bölümünde bulabilirsiniz.

◆7 Haziran genel seçimleri öncesinde kamuoyunda ve siyasal partilerde engellilerin siyasette temsiline dair farkındalık yaratmak amacıyla “Engellilerin Siyasal Yaşama Katılım Hakları” başlıklı bir çalıştay düzenlendi. 13 Şubat 2015'te yapılan ve TBMM'de grubu bulunan siyasi partiler, engelli konfederasyon, federasyon ve dernekleri, üniversiteler ve Yüksek Seçim Kurulu'ndan 108 kişinin katıldığı çalıştay 14 maddelik bir sonuç bildirisiyle tamamlandı. Bildiriye şuradan erişebilirsiniz.

◆9-11 Ekim 2014 tarihleri arasında Ankara'da “Uluslararası Engellilerin Sosyal Refahı Açısından Bilgi ve İletişim Teknolojileri” kongresi gerçekleştirildi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Genel Müdürlüğü; Gazi, Hacettepe, Ankara ve Anadolu Üniversiteleri, Türkiye Bilişim Vakfı, Türkiye Bilişim Derneği, Avrupa Engelliler Forumu ve G3ıct Teşkilatı katıldı. Kongrenin masrafları Başbakanlık Tanıtma Fonu tarafından karşılandı. Kongrede 15 oturumda 56 sunum yapıldı. Engellilerin sağlık, eğitim, istihdam ve toplumsal yaşam alanlarındaki hizmetlere erişebilmeleri için bilgi ve iletişim teknolojilerinin nasıl kullanılabileceği hakkında uluslararası bilgi ve deneyimler paylaşıldı.

◆10 Mayıs 2015'te, engellilerin tüm alanlara ilişkin taleplerini ve çözüm önerilerini bir deklarasyon olarak hazırlayan Konfederasyon, Engelli Hakları Forumu, Türkiye Sakatlar Derneği ve Türkiye Kas Hastalıkları Derneği ile birlikte “Engelli Hakları için Büyük Ankara Buluşması”nı düzenledi. Deklarasyona buradan erişebilirsiniz.

◆24 Mart 2009 tarihinde Hacettepe Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Ankara Tabip Odası ve Türk Hemşireler Derneği ile işbirliği halinde “Engelli Kadın ve Sağlık Sempozyumu” düzenlendi.

◆5 Aralık 2015 tarihinde Ankara'da Yenimahalle Belediyesi ve Yerel Yönetimler Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği ile ortaklaşa “Yerel Yönetimler ve Engelliler Çalıştayı” düzenlendi.

Kampanyalar

Engelliler Konfederasyonu kuruluşundan bu yana, engellilerin haklarının iyileştirilmesi ve kazanımların korunması talebiyle kampanyalar düzenledi. Etkili bir savunuculuk aracı olan kampanyalar, Konfederasyon'un tabanıyla iletişimini güçlendirdi ve karar vericilere yönelik baskı gücünü artırdı. Yürütülen kampanyalardan birkaç örnek:

◆12 Eylül 2010 tarihinde referanduma sunulan yeni Anayasa değişikliğine karşı pozitif ayrımcılık yanılması ve engelli haklarının başlıca güvencesi olan yönetsel yargı üzerinde kurulmak istenen devlet vesayeti nedeniyle bir bilgilendirme kampanyası başlatıldı.

◆2022 ve 2828 sayılı yasaların değiştirilmesi için bir kampanya başlatıldı. Kampanyanın talebi, bakım ücreti ve muhtaçlık aylığı belirlenirken hane içinde fert başına düşen gelirin hesaplanması yerine, engellinin kendi gelirinin kriter olarak belirlenmesi gerektiği idi. 2019 yılı başında başlatılan kampanya, basın açıklamaları, change.org üzerinden yürütülen imza kampanyası, sosyal medyada "Bir Tek Sözün Yeter! Engellilerin Hayatına Değer!" sloganıyla yayınlanan görseller ve lobi faaliyetleriyle sürdürüldü. Bu dönemde kampanyayı konu alan üç basın toplantısı yapıldı, tüm milletvekillerine kampanyanın talebini içeren e-postalar gönderildi, 78.080 imza toplandı. İmzalar 18 Eylül 2019 tarihinde Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk'a teslim edilerek yasa değişikliğinin bir an önce gerçekleştirilmesi istendi. 3 Aralık 2019 tarihinde 200 kişiyle yapılan TBMM ziyaretlerinde de talepler yinelenildi. Sosyal medyada paylaşılan 212 görsel materyalle 703.500 erişim sağlandı.

◆4760 Sayılı ÖTV Kanununda yapılan bir değişiklikle 2004 yılından beri engelli ve maluller, 1600 cm³ motor gücüne kadar satın aldıkları araçlar için özel tüketim vergisi ve motorlu taşıtlar dergisi ödemiıyor. Ancak, 2017'de tasarruf tedbirleri çerçevesinde hükümet bir yasa değişikliğiyle ÖTV ve MTV'den bağışık araçlar için araçların vergisiz fiyatının 70 bin TL'yi aşmaması yönünde bir sınırlama öngördü. Konfederasyon, pek çok engelli örgütüyle birlikte, bedensel engellilerin kullandıkları tertibatlı araçların, tekerlekli sandalyelerini koyabilecek, ağır derecedeki engellilerin asansör sistemi kurabilecek kapasiteye sahip olması gerekliliğinden hareketle yeni yasal düzenlemeye tepki gösterdi ve kamuoyu açıklamalarının yanı sıra change.org üzerinden bir imza kampanyası başlattı. Yapılan lobi faaliyetleri sonucu ÖTV'den bağışık araçların vergisiz fiyatının 90 bin Türk Lirası olması, motor gücü sınırlamasının kaldırılması, bu fiyatın her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanunundaki yeniden değerlendirilme oranında artırılması ve Bakanlar Kurulunun ihtiyaca göre bu oranı yüzde 50 oranında artırmaya yetkili kılınması konusunda mutabakat sağlandı.

◆2019 yılında yerel seçimler öncesinde belediye başkan adaylarına yönelik bir kampanya düzenlendi. Kampanya, Engelliler Konfederasyonu'nun hazırladığı Erişilebilir Kent Protokolünü başkan adaylarının imzalamasını, böylece kentsel hizmetlerin erişilebilirliği için adım atma iradesini somutlamayı öngörüyordu. Kampanyaya 72 belediye başkan adayı katıldı ve protokolü imzalayarak Esaslı Aday sertifikasını aldı. Bunlardan 57'si erkek, 15'i kadındı. Protokolü imzalayan 72 adaydan 28'si yerel seçimleri kazanarak belediye başkanı oldu.

'Türkiye' adını hak ettik

Konfederasyonumuz bütün bu çalışmalarıyla ülke çapında etki yarattığından adının önüne Türkiye ismini almayı hak etmiştir. Bu amaçla 31 Ocak 2015 tarihinde genel kurul olağanüstü toplanmış ve Türkiye isminin alınması için gerekli işlemlerin başlatılmasına karar verilmiştir. Bu karar doğrultusunda İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığına başvurulmuş, gerekli incelemeler ve raporlamalar yapıldıktan sonra konu İçişleri Bakanlığına intikal ettirilmiştir. Türkiye isminin Konfederasyonumuzun başına eklenmesi için hazırlanan olumlu görüş, İçişleri Bakanı tarafından imzalanmaksızın dört yıl bekledikten sonra Bakanaya yönelik olarak sürdürdüğümüz lobi faaliyetleri sonucu yeniden canlanmış, aynı kurumlarla yeniden yazışmalar yapılarak dosyanın güncel hali tekrar İçişleri Bakanının imzasına sunulmuştur.

Uluslararası ilişkilerimiz

Konfederasyonumuz 2012 yılında Avrupa Birliğinin Danışma Örgütü ve Avrupa Ülkelerinin engelli örgütlerinin çatı örgütü olan Avrupa Engelliler Formuna gözlemci üye olarak kabul edilmiştir. Üyelik sonrasında Atina, Dublin, Vilnius gibi kentlerde yapılan Avrupa Engelliler Formu toplantılarına katılmış ve Avrupa'nın engellilere ilişkin bilgi ve deneyimleri ülkemize taşınmıştır.

Konfederasyonumuzun 2012 yılından bu yana Avrupa Engelliler Formu ile gözlemci üyelik düzeyinde ilişkisi vardır. Ancak, bu ilişki toplantılara katılarak bilgi alışverişini olanaklı kılmaktadır. Birleşmiş Milletler düzeyinde gölge rapor hazırlanması ise etkin bir izleme faaliyeti olduğu kadar, aynı zamanda, Birleşmiş Milletler oturumlarına katılarak hükümetin eksikliklerinin gösterilerek taleplerimizin Gözlem Sonuç Raporuna dahil edilmesi anlamında etkili bir savunuculuk ve lobicilik faaliyetidir. Bu faaliyetle Konfederasyonumuz uluslararası bir özne olmayı başarmıştır.

Konfederasyonumuzun 28 Ocak 2017 tarihli genel kurulundan bugüne kadarki sürecin özelliği, özle, engelli kitlesi içerisinde kök salmış ve uluslararası düzeyde kanatlanmış olarak ifade edilebilir:

54 ilde kurulmasını sağladığımız İl Engelli Meclisleri aracılığıyla engellilik alanında faaliyet gösteren 600'ün üzerinde dernekle sıcak temas kurulmuştur; bu süreç yerel örgütlenmeye ivme kazandırdığı ve engellilerin yerel gündemini görünür kıldığı gibi, Konfederasyonumuza olan sempatiyi de artırmıştır.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nden doğan yükümlülük gereği Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin hazırladığı Ülke Raporu'na karşı kapsamlı bir Gölge Rapor hazırlanıp Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Komitesi'ne sunulmuş, BM nezdinde yürütülen lobi faaliyetiyle hareketimiz uluslararası bir nitelik kazanmıştır.